

secundum Filii, tertium proprium est Spiritus sancti. Fecimus ergo de proprio Patris opere, a prima creatione, id est ab initio quo creavit Deus cœlum et terram, usque ad id quod Adam de paradiso ejectus est, libros tres; deinde de proprio Filii opere, quo a justitia vel morte Abel paulatim per figuras et visiones propheticas nobis appropinquans Verbum Domini pervenit usque ad susceptionem carnis et mortem crucis, libros trigenta. Deinde de proprio Spiritus sancti opere, scilicet ab incarnatione ejusdem Christi Filii Dei vivi, quem de Spiritu sancto Virgo concepit incorrupta, usque ad finem sæculi libros novem, simul sunt libri quadraginta duo.

Verba ergo ipsa quæ sunt hujusmodi : Nunc jam, Domine, per coronam martyrii cum fratribus meis servis tuis suscipe me. Juvant, fateor, dulcemque mihi faciunt hanc ollam spei meæ, quia videlicet per coronam martyrii, idem est ac si dicam per vi-

ctoriam testimonii, licet magis testimonium perlatum usque ad effusionem sanguinis, Græco nomine martyrium, propter insigne significationis ad augendum appellari complacuerit. Porro testimonium Veritati quicumque perhibent certissime ab ipsa sunt veritate coronandi, quæ et cum ipsis fratribus meis, servis suis, me suscipere et adnumerare dignetur, testimonium sibi perhibentem voce et litteris. Inter eos tibi et omnibus sit pars in isto, et omni bono et fidei sermone Domini, per quos Christo suffragante animæ meæ, et quodammodo dicente : *Bonum opus operata est in me; prævenit enim corpus meum ungere in sepulturam* (Marc. xiv), videlicet non jam meam, sed suam, licuit et vacavit mihi utcumque et ubicunque ceptum opus triennio perficere, quod sancta Trinitas, cui dicavi illud, dignetur in odorem suavitatis acceptum habere.

PROLOGUS RUPERTI

IN LIBROS

DE SANCTA TRINITATE ET OPERIBUS EJUS.

Facies Moysi cum ubique ex collocatione Dei splendida sit, et idcirco figurativis cum vocibus seorsum suum, qui per faciem intelligitur, velare oportuerit, tum vero in creatione mundi tanti splendoris est, quantum ferre nequaquam potuissent universi filii Israel, nisi illum grossiori textu litteræ, quasi pannis infantie, obvolvisset. Narrat enim nobis, in quantum homo ex prædicta Dei collocatione discere potuit, illam ineffabilem genitricem Filii Dei, de qua dicit ipse Deus Pater in David : *Eructavit cor meum verbum bonum, dico ego opera mea regi. Lingua mea calamus scribæ velociter scribentis* (Psal. xliv). Nihilominus et illos septem spiritus Dei dinumerat, quos hodie missos in omnem terram sancta catholica novit Ecclesia, scilicet spiritum sapientiæ et intellectus, spiritum consilii et fortitudinis, spiritum scientiæ et pietatis, et spiritum timoris Domini. Hæc sine dubio si absque velamine palam omnibus scripsisset, sicut nunc ubique in toto mundo prædicatum est, ex quo jam glorificato Jesu et Spiritu dato, *revelata facie gloriam Domini speculari licet* (II Cor. iii), profecto nimis coruscant faciem, nimium Dei splendorem impatientibus lipporum oculis objecisset. At ille velamen talis litteræ suæ faciei prudenter oppandit : *Dixit Deus : Fiat, et factum est* (Gen. i). Septies dixit, et septies dictionis suæ bonitas sibi complacuit, et septimo die requievit (*ibid.*). Hoc talis litteræ velamine subjecto invenies illud quod ait : *Dixit Deus : Fiat*, hoc ipsum esse quod ait Pater in David : *Eructavit cor meum verbum bonum*, vel quod

dixit evangelista Joannes de Verbo, quod *in principio Deus apud Deum erat, omnia per ipsum facta sunt* (Joan. i). Porro septem boni operis ejus species, septem dies Dei sunt, quia videlicet propter benitatem suam, quæ est septiformis Spiritus sanctus, hoc Verbum de corde suo Pater genuit, quia septies dixit, et dicendo septem opera *valde bona fecit* (Gen. i). Licet autem futura sit octava dies, nihilominus tamen operis Dei septem sunt dies, quia videlicet homo, cujus universalis resurrectio dies octavus est, non in alia, sed in ipsa qua conditus fuit specie, resurrecturus est.

Horum dierum singuli ex vespere constant et mane, quia profecto omne quod factum est, in Verbo Dei erat, antequam fieret. Nam *quod factum est, in ipso vita erat* (Joan. i). Et vespere quidem erat, cum adhuc quod factum est, solummodo vita esset in ipso quia videlicet latebat in secretis Dei luminosa faciendi hæc omnia potestas vel præscientia. Tunc autem mane splendidum venit, quando hæc vita quæ in ipso erat, in actum vel species rerum patenter effulsit. De his omnibus suis in locis plenius dicendum est.

Igitur adorandam sanctæ Trinitatis gloriam, in hac peregrinatione quærentes, operum ipsius speculum sensibus nostris admoveamus, ut quia pro conditione mortalitatis infirmos adhuc oculos in splendorem majestatis ejus figere non valens, saltem opera ejus contuentes in lumine ejus aliquantulo, sine errore ambulemus. Est autem tripartitum ejusdem

Trinitatis opus, a conditione mundi usque ad finem ejus. Primum est ab exortu primæ lucis usque ad lapsum primi hominis. Secundum, ab eodem lapsu primi hominis usque ad passionem secundi hominis Jesu Christi Filii Dei. Tertium, a resurrectione ejusdem usque ad sæculi consummationem, id est generalem mortuorum resurrectionem. Et primum quidem Patris, secundum autem Filii, tertium vero Spiritus sancti proprium opus est. Plane inseparabilis Trinitas, unus Deus inseparabiliter operatur, Verumtamen singulis horum, id est, Patris et Filii, et Spiritus sancti, sicut personæ proprietates, ita et in perfectione mundi consideranda est actio propria, videlicet ut Patris creatio, Filii redemptio, sancti Spiritus proprium sit opus creaturæ innovatio. Denique, cum Pater per Verbum omnia facit, et Spiritus sanctus superfertur aquis, cooperantur quidem duæ personæ uni operanti. Verumtamen ipsa Verbi dictio, vel Spiritus emissio, propria Patris actio est. Item cum Filius, id est, Verbum Patris, ad salvandum mundum ingreditur, Pater quidem illud de corde suo eructat in uterum Virginis, et Spiritus sanctus corpusculum illi de materna substantia compingit, et sic duæ personæ cooperantur uni operanti: Verumtamen sola Filii persona est, quæ carne induitur, pariterque moritur. Nihilominus cum Spiritus sanctus per ejusdem Filii passionem in peccatorum remissionem datur, Pater quidem, ut ille

A protendat viscera sua super nos hæcenus juste contenta, misericorditer laxat, et redivivus Filius hominibus insufflat, et sic duæ personæ uni cooperantur verumtamen propria Spiritus sancti persona Patris et Filii donum vel gratia est, tota exornatio creaturæ rationalis est.

Erit itaque in honorem Patris, et Filii et Spiritus sancti hoc opus tripartitum. Prima pars, de primorum hebdomada dierum. Secunda, de hebdomada sequentium mundi ætatum. Tertia, de gemina resurrectione mortuorum. Unde utraque hebdomada suppletur, et in octavam perficitur. Prima namque resurrectione animarum, quæ est remissio peccatorum, mors peccati, quæ est post septem dies admessa; deletur; secunda resurrectione corporum mors omnis carnis per septem ætates mundi mortuorum absorbetur.

B Illis ita propositis, jam nunc aspiciendum est ad ostium apertum in cælo, et ad sedem positam in eo, et supra sedem sedens, qui omnia condidit, exorandus est, per septem lampades ardentes, quas ante thronum suum appendit, et per septem cornua, totidemque oculos Agni, qui est in medio throni sui, ut prædictum creaturæ ornatum, ter septenarium digne nobis disserere præstet, secundum veritatem libri magni, quem de dextera ejus idem Agnus accepit, et aperiens ut solus erat dignus, septem ejus signacula solvit (Apoc. iv et v).

R. D. D. RUPERTI

ABBATIS TUITIENSIS

DE TRINITATE ET OPERIBUS EJUS

LIBRI XLII.

COMMENTARIORUM IN GENESIM

LIBER PRIMUS.

(Gen. cap. I, vers 1-25.)

CAPUT PRIMUM.

Quod extra se sancta Trinitas non habuerit exemplar, ut conderet hæc tria, cælum, terram et omnem ornatum eorum.

(CAP. I.) Scripturarum omnium vertex sublimis, liber Geneseos sic incipit: *In principio creavit Deus cælum et terram.* Duobus istis, scilicet cælo et terræ, postmodum adjicit tertium, dicendo: *Igitur perfecti*

Deum cæli et terra, et omnis ornatu eorum. Sane cæli nomine, invisibilis illa sanctorum angelorum patria, terræ autem vocabulo visibilis iste mundus designatus est. Porro, ornatu cæli, angelica creatura; terræ autem, cum cætera quæ nascuntur, vel sunt in ea; tum præcipue genus humanum est. Quod habuit exemplar faciens hæc tria, nisi seipsum, Deus unus, qui est Trinitas? Plane non idem, id est,